

Arvioinnilla kohti vaikuttavaa museotoimintaa

Työryhmän kokous 26.8. klo 12.30 -16.00 Kulttuuritalo

Paikalla:

Carina Jaatinen

Kalle Kallio

Eija Liukkonen

Mirva Mattila

Riitta Ojanperä

Juhani Ruohonen

Tapani Sainio

Ulla Salmela

Timo Simanainen

Ulla Teräs

Eeva Teräsvirta (pj)

Leena Tokila

Petri Uusikylä

1. Kesän kuulumiset, syksyn aikataulu ja palauteet

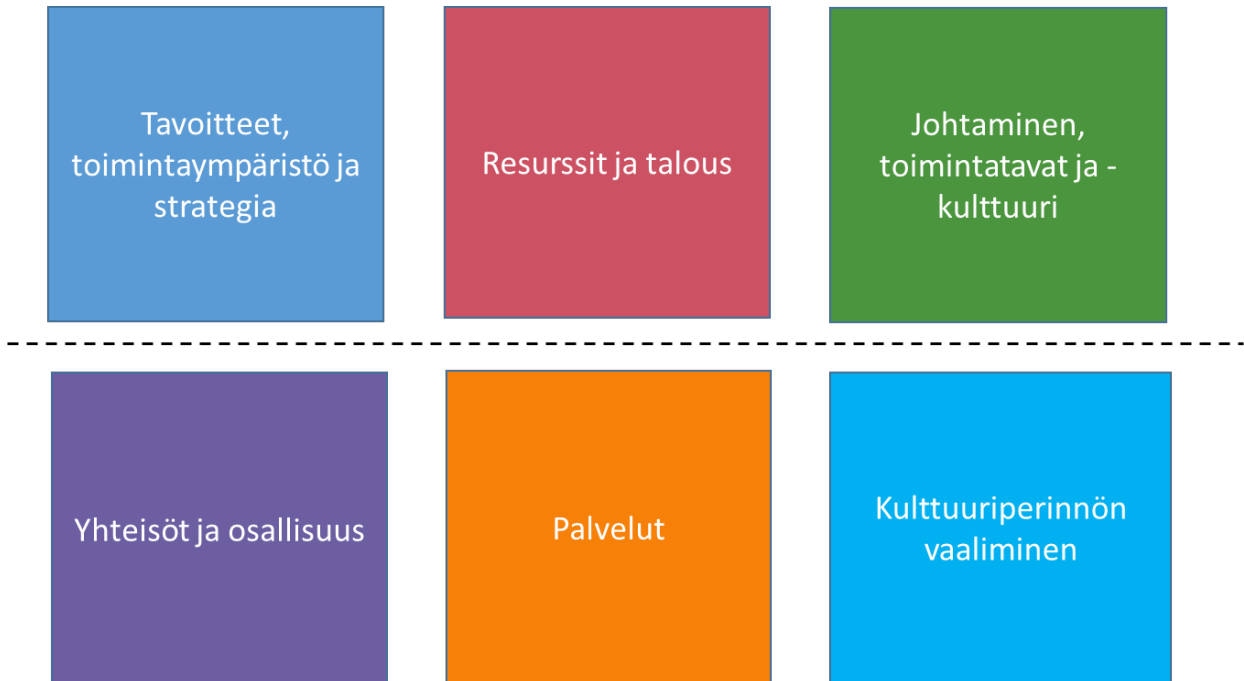
Syksyn ensimmäinen kokous käynnistettiin käymällä läpi hankkeen päivitettyä aikataulua, jota on tarkennettu syksyn osalta. Hankkeen kolmatta työpajaa on suunniteltu lokakuulle, minkä lisäksi arvioinnista päätään puhumaan Museoalan Teemapäivillä aamiaiskeskustelussa sekä toivotaan pientä infopuffiaikaa Museoliiton tietopäivässä joulukuussa. Varsinainen arvioinnin käynnistysseminaari pidetään aiemmista suunnitelmista poiketen vasta keväällä 2016, jolloin mallin verkkosovellusta voidaan esitellä sekä saada kommentteja mallia pilotoineilta museoilta. Verkkosovellusudistuksen käynnistämistä puolestaan suunnitellaan aloitettavaksi jo syksyn aikana. Pilotoinnin suunnittelu käynnistetään syksyllä ja iskuryhmässä mukana olevat museot voivat tehdä kevyitä pilotointeja jo tänä syksynä heti kun arviointialueet ja -kysymykset alkavat valmistua. Todettiin, että edessä on paljon työtä, mutta usko mallin sisällön valmistumiseen ajallaan on edelleen vahva. Todettiin myös että aikataulupäivitys on hyvä.

Käytiin kevyesti läpi iskuryhmältä kesällä kerätyssä palautteessa saatuja kehittämissuhteita. Keskusteltiin siitä, miten työpajoista voisi saada vielä enemmän irti. Nykyisellään ne ovat toimineet uskon vahvistuksena kun on hahmoteltu yhdessä alan yhteisiä isoja tavoitteita ja suuntia. Olisiko työpajoista kuitenkin voitu saada enemmänkin irti? Syksyn työpajassa meillä on valmiina arviointimalliaihio, jolloin työstäminen voi olla jo konkreettisempaa, jolloin keskustelun yhteys arviointimallin kanssa on selkeämpi. Todettiin, että on tärkeää, että osallistujat kokevat käyttävänsä työaikaansa hyödyllisesti ja myös että työpajojen jälki näkyy lopullisessa mallissa. Todettiin myös, että työpajojen osallistujia voidaan pyytää kommentoimaan ja arvioimaan mallin sisältöä kun ensimmäinen versio on valmiina.

Pohdittiin, että kun mennään kohti konkretiaa, mikä suhde voi olla todellisuudella ja innovatiivisuudella. Voidaanko erotella arvolähtöiset sisällöt ja kehittäminen?

2. Mallin nykytila ja kesän työstön tuloksia

Ehdotus museoiden arviointimallin rakenteesta

Kesäkuun kokouksessa työstettyjen malliehdotusten pohjalta tehtiin yllä oleva aihio arviointimallin rakenteeksi. Ajatuksena on että katkoviivan yläpuolella olevat kokonaisuudet ovat vaikuttavaa toimintaa mahdollistavia arviointialueita kun taas viivan alapuolella on toiminta jossa vaikuttavuus syntyy. Haasteena on, että erityisesti viivan alla olevien alueiden sisältöjen osalta museoiden tulisi voida tehdä strategisia valintoja. Toisin sanoen ei voida ajatella että yksittäisen museon tulisi tavoitella ja sitä myöden arvioida kaikkea mitä mallissa on. Miten siis mahdollistaa mallissa selkeästi ja helposti valinta ja yhdisteleminen?

Arviointiryhmän kesätehtävässä tuotettiin arviointialueille sisältöä matriisien avulla. Ryhmäläisten tuottamat sisällöt yhdistettiin (ohessa esimerkki).

Tavoitteet, toimintaympäristö ja strategia (Mirva, Ulla T. Eeva, Juhani)

Mikä asiassa on arvioinnin kannalta olennaista? Mitä siihen liittyen on mielekästä arvioida?

Vaikuttavuustavoitteet

- museo on analysoinut toimintaympäristönsä ja tehnyt analyysin pohjalta tietoisia valintoja (kohderyhmät/yhteisöt, sisällöt, palvelut) toiminnan suuntaamiseksi.

Valinnat

- valinnat pohjaavat aitoon tarpeeseen museon toiminta-alueella sekä vastaavat myös sidosryhmien tarpeisiin sekä museopoliittisiin tavoitteisiin.

Profiloituminen ja identiteetti

	<ul style="list-style-type: none"> - museon toiminnan, sisällöllisten painopisteiden ja fyysisen toimintaympäristön tarjoamat kumppanuuksien mahdollisuudet on kartoitettu ennakkoluulottomasti (opetus, terveys, matkailu jne) - museo on asettanut toiminnalleen vaikuttavuustavoitteet, jotka muodostavat tasapainoisen kokonaisuuden ja joihin museon profiili nojaa. - museon profiili linjaa museon toimintaa kokonaisvaltaisesti ja se heijastuu strategisissa valinnoissa, palveluissa, tuotteissa ja koko toimintakulttuurissa. - museolla on yksilöllinen identiteetti, jonka museon henkilökunta, sidosryhmät, asiakkaat ja yhteisöt tunnistavat. -museon organisaatorakenne tukee sen profiilia ja strategiaa.
Yhteistyö, verkostot ja sidosryhmät	<ul style="list-style-type: none"> - museo on rakentanut toimivat yhteistyöverkostot ja kumppanuussuhteet joiden kanssa ja avulla se tähtää vaikuttavuustavoitteidensa saavuttamiseen. - museo on rakentanut toimivat yhteydet asiakkaisiin, yleisöihin ja yhteisöihin, joiden kanssa se tähtää vaikuttavuustavoitteidensa saavuttamiseen. - museo ymmärtää asiakkaiden, verkostojen ja kumppaneiden strategisen merkityksen ja panostaa toiminnan ja palveluiden yhteiskehittelyyn. - museon toimintaa suunnitellaan ja palveluja toteutetaan ”läpäisyperiaatteella” muiden toimijoiden kanssa - museo tähtää kumppaneidensa kanssa osaamiseen perustuvaan työjakoon. - museo vaikuttaa aktiivisesti oman toimialansa kehitykseen
Kestävyys ja vastuullisuus	<ul style="list-style-type: none"> - kestävyys ja vastuullisuus ovat museon toimintaa läpileikkaavia ja ohjaavia arvoja. - museo ottaa kaikissa valinnoissaan, päätöksissään ja toimintatavoissaan huomioon kestävä kehityksen näkökulmat -toiminnan, valintojen ja strategian perustuminen aitoon tarpeeseen -> museo tekee mitä lupaa -museon toimintaprofiili kannustaa myös ihmisten omatoimiseen kulttuuriperinnön vaalimiseen
Suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> - museolla on strategia, jonka lähtökohtana ovat museon toiminnalleen asettamat vaikuttavuustavoitteet ja joka ohjaa koko museon toimintaa.
Seuranta = analysointi	<ul style="list-style-type: none"> - strategia kuvaa riittävän käytännönläheisesti valinnat, välitavoitteet ja keinot, joilla vaikuttavuustavoitteisiin pyritään.

Tulokset

- museo seuraa ja mittaa vaikuttavuustavoitteidensa toteutumista sekä päivittää strategiaansa ja suunnitelmiaan tulosten mukaisesti
- strategia on riittävän kunnianhimoinen, mutta realistinen ja museo on sitoutunut sen toteuttamiseen.
- museon omistajat ja sidosryhmät tuntevat museon strategian ja ovat osaltaan sitoutuneet sen toteuttamiseen.
- museo mieltää digitaalisuuden ja asiakkaat strategisen suunnittelun keskiöön.
- museon resurssit on kohdistettu ja priorisoitu strategian mukaisesti
- suunnittelu pohjaa strategiaan ja on konkreettista, toimintaan tähtävää
- museo tekee strategian pohjalta vuosittain toimintasuunnitelman, joka viehdään henkilöstön henkilökohtaisiksi tavoitteiksi asti.
- museo arvioi säännöllisesti strategian, toimintasuunnitelman ja henkilökohtaisten tulostavoitteiden toteutumista. (kehittämisen kehä)
- museo seuraa vaikuttavuuden lisäksi toiminnan tuloksellisuutta, tehokkuutta, taloudellisuutta ja laatua.
- toimintaympäristön muutosten säännöllinen seuranta ja tarpeen mukaan oman toiminnan linjaaminen
- suunnittelu- ja raportointikäytännöt ovat tarkoituksenmukaisella tasolla.

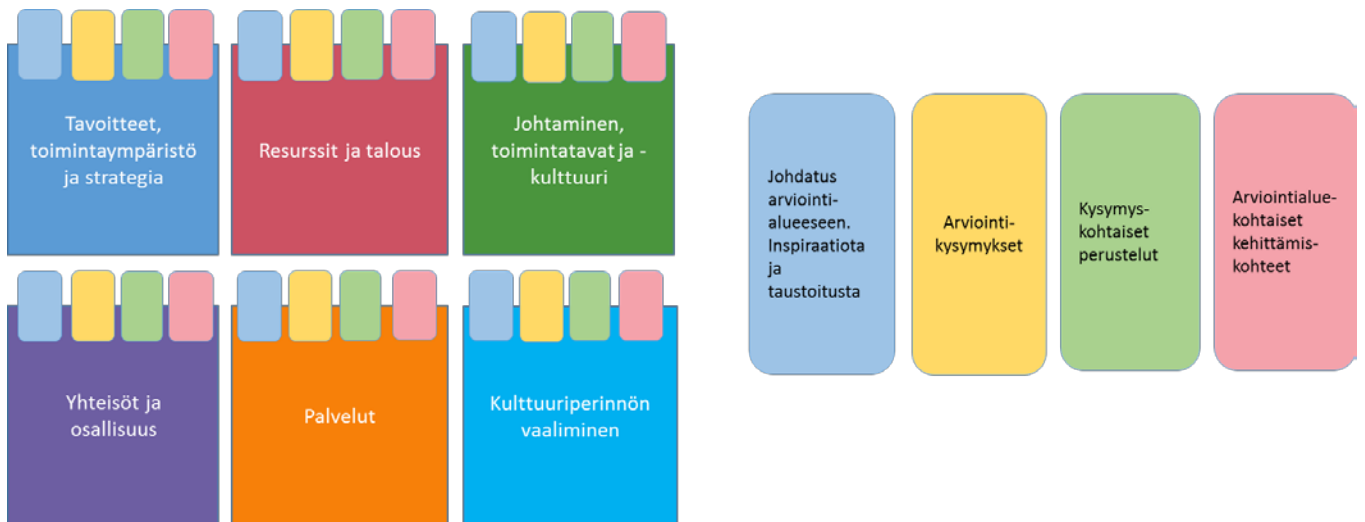
Todettiin että matriisi toimi hyvänä lähtökohtana sisällön työstämiseen, myös arviointialuejaottelua pidettiin pääosin toimivana. Suurin ongelma nähtiin palvelut-osion ja kulttuuriperinnön vaalminen -osion välillä, koska myös kulttuuriperinnön vaalminen on palvelutehtävä. Toisaalta myös kulttuuriperinnön vaalminen- ja yhteisöt ja osallisuus -osioissa on paljon kyse samantyyppisistä asioista. Tulos osoitti että kyse on pitkälti samoista asioista joita katsotaan arviointialueiden kautta eri näkökulmista.

Todettiin, että hyvä olisi välttää arviointialueiden hierarkista jaottelua. Olisiko mahdollista tuoda malliin toisaalta kaikille museoille yhteisiä asioita ja toisaalta ”valkoinen ruutu”, johon museo voi valita itselleen keskeisiä arviointiosioita. Arviointiosiot voisivat tavallaan näyttäytyä erivärisinä laatikoina pinnalla joita voi liikutella.

Pidettiin hyvänä että mallissa olisi näkyvissä tavoitteiden eri aikaulotuuvuudet eli lyhyt ja pitkä tähtäin toiminnan suuntaamisessa. Myös kehittämispainotus on tärkeä. Hyvä olisi suunnata huomiota enemmän siihen miksi asioita tehdään ja miten toimintaa kehitetään ja jättää vähemmälle tarkastelulle se miten asioita tehdään (esim. prosessit ja kirjatut suunnitelmat).

Todettiin, että mukana on paljon arvoväritteisiä väittämiä ja tarvitaan hienosäätöä. Toisaalta täysin arovaapaata mallia ei ole mahdollista tehdä. Pohdittiin myös miten lähelle konkretiaa kysymyksillä voidaan pureutua. Mahdollista olisi jättää arviointikysymykset vähän yleisemmälle tasolle ja rakentaa malli siten, että museon kirjaa lyhyesti ne perusteet joihin se arvioinsa perustaa (evidence based” -ajattelu). Arvioinnin tehtyään museo voisi saada raportin josta näkyy arviointi ja perustelut. Tästä olisi hyötyä museolle seuraavien arviointien tekemisessä sekä mahdollisesti ulkoisessa arvioinnissa.

Ehdotus arviointimallin rakenteesta

Ajatuksena on että jokainen arviointialue sisältäisi neljä osiota: Johdannon, joka sisältäisi taustoitusta ja inspiraatiota kyseiseen alueeseen. Tämän osion museo voisi halutessaan ohittaa. Toinen osio ”arviointikysymykset” ja kolmas osio ”kysymyskohtaiset perustelut” olisivat rinnakkaisia eli ne täytetään lomittain ja lopuksi museo valitsisi arviointialuekohtaiset kehittämisskohteet.

Keskustelun pohjalta tavoitteena on räätälöity kehittämissmalli. On hyvä kuitenkin muistaa että kun mennään räätälöityyn kehittämissmalliin vertailtavuus ja CAF-tyyppinen kokonaiskuva menetetään. Mallilla voidaan tarjota museolle erilaisia tapoja tehdä arviointi a) modulaarisuus (arviointialueita voi valita ja jättää osan tekemättä) b) suppeat kysymykset (kaikki arviointialueet tehdään mutta suppeammalla kysymyspatteristolla c) molemmat.

Todettiin, että mallin testaamiseen täytyy varata riittävästi aikaa, mahdollisimman ajoissa mahdollisimman luonnosmaisilla kysymyksillä.

Mallilla täytyy olla selkeä käyttöohje, mutta on myös hyväksyttävä että mallia tullaan käyttämään eri tavoin ja erilaisissa tilanteissa.

3. Arviointimallin sisällön työstöä

Kokouksessa työstettiin arviointimallin rakennetta eteenpäin kolmessa ryhmässä. Ryhmä 1 (Ulla T, Mirva, Juhani) työsti osa-alueita Tavoitteet, toimintaympäristö ja strategia sekä Palvelut. Ryhmä 2 (Carina, Ulla S,

Timo ja Eija) työsti osa-alueita Resurssit ja Talous sekä Palvelut Ryhmä 3 (Tapani, Leena, Riitta) työsti osa-alueita Johtaminen, toimintatavat ja -kulttuuri sekä Yhteisöt ja osallisuus.

4. **Seuraava kokous**

Seuraava kokous pidetään 22.9. jossa jatketaan itsearviointimallin työstöä. Työryhmäläiset saavat mahdollisesti aineistoa työstettäväkseen ennen kokousta.